

บทที่ 2

ค่านิยมและจริยธรรมในหลักสูตร

ความคาดหวังและจุดเน้นของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นแผนแม่บทในการกำหนดขอบข่าย ความรู้ ความสามารถ และ มวลประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติในวัยต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนในแต่ละระดับนั้น ผู้จัดการศึกษา จำเป็นต้องทราบถึงความคาดหวังของหลักสูตรในภาพรวมที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ ในด้านต่าง ๆ ความคาดหวังของหลักสูตรเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน ทั้งในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์สอดคล้องและ ต่อเนื่องกันดังตาราง

องค์ประกอบในการฝึกฝนทางจริยธรรม ก็คือองค์ประกอบทางการศึกษานั้นเอง เพราะว่าจริยธรรมนั้น หน้าที่จริงแล้วก็เป็นเรื่องของการศึกษาทั้งหมด หรือแทรกอยู่ในทุกด้านของการศึกษา แทบจะเป็นตัวการศึกษาเลยทีเดียว

พระธรรมปิฎก

ความคาดหวังของนักศึกษา : การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตที่ทันสมัยของสังคม

คุณลักษณะของผู้เรียน	ประเด็น : พัฒนาคณะและรัฐที่ การเปลี่ยนแปลงของสังคม	เป้าหมายแต่ละระดับการศึกษา มีชุมชน : แสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับคน ในการหาประโยชน์ให้สังคม	มีบทบาท : สิ่งอาชีพให้สังคม ตามความสามารถของตน	คุณลักษณะของ พลเมือง
1. พัฒนาการผู้ 1.1 มีความรู้พื้นฐาน 1.2 มีสุขภาพกายใจ สมบูรณ์ 1.3 แก้ปัญหาเป็น 1.4 เสียสละ 1.5 มุ่งพัฒนา	ชวนออก เยี่ยมใจ คำนวณได้ เขาใจ ชุมชนชาติ นำร่องรักษาสภาพความเป็นส่วนตน วิเคราะห์เหตุผลและเสนอแนวทางในการ แก้ปัญหาของตนเองและครอบครัวได้ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคมและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ	มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะทาง มีความรู้และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เสริมสร้างสุขภาพ วางแนวปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาของสังคมได้ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ใฝ่แสวงหาและวิพากษ์ใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน อยู่เสมอ	เป็นสมาชิก ที่ดี ของมนุษยชาติ	
2. พัฒนาการชีวิต 3. พัฒนารัฐ ปฏิบัติหน้าที่ของบทบาท บ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รับผิดชอบต่อสังคม และ ทำงานเป็น รับผิดชอบต่อสังคมและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่บ้าน สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้าน ตลอดจนอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรม ในชุมชน วิทยาลัย บ้าน	เป้าหมายแต่ละระดับการศึกษา มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ เฉพาะทาง มีความรู้และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ เสริมสร้างสุขภาพอนามัยส่วนตนและชุมชน เสนอทางเลือกหลายในกรณีปัญหาของ ชุมชนได้ ช่วยเหลือผู้อื่น ปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รับผิดชอบต่อสังคม และรัฐ กระบวนการจัดการ รับผิดชอบต่อสังคมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมใน ชุมชน สามารถเสนอแนวทางที่ชุมชน ชุมใจ ในการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิก ที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้อง ชุมชนของตน	เป็นสมาชิกที่ดี ของวงการอาชีพ เป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม เป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม	

หลักสูตรมัธยมศึกษา มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนานักเรียนใน 3 ประการ คือ

1. พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงามเพื่อเป็นพื้นฐานในการรับความรู้ต่อไป โดยไม่หยุดยั้ง และการนำความรู้ไปใช้
2. พัฒนาด้านนิสัยอันดีงาม เพื่อความเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ
3. พัฒนาคูณลักษณะที่จำเป็น สำหรับการประกอบอาชีพ การพัฒนาดังกล่าว จะเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตสืบไป

ความสำคัญอีกประการหนึ่ง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) รัฐบาลมีนโยบายหลักที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทยใหม่ ค่านิยม จริยธรรม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสังคมและสามารถดำรงความเป็นไทยไว้ได้ ดังจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ดังต่อไปนี้

จุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

จากจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กล่าวถึง การจัดการศึกษาระดับมัธยมนี้จะต้องมุ่งปลูกฝังให้เด็กเรียนมี คุณลักษณะค่านิยมและจริยธรรม ดังจุดหมายข้อ 4, 5, 6 และ 8 มีใจความดังต่อไปนี้

- ข้อ 4 มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
- ข้อ 5 มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
- ข้อ 6 มีทัศนคติที่ค้ำจุนประชาธิปไตย มีนิสัยรักการทำงาน
- ข้อ 7 ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้าง สิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

จุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โคกกล่าวถึงการจัดการศึกษาโดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามค่านิยม และจริยธรรม ดังข้อความในข้อ 5, 6, 7, 8 และ 9 ดังมีใจความดังนี้

- ข้อ 5 มีความภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน
- ข้อ 6 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
- ข้อ 7 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
- ข้อ 8 มีนิสัยรักการทำงาน เติบโตใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ
- ข้อ 9 เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศิลปะ วัฒนธรรมของประเทศ

จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้ หลักสูตรจึงกำหนดให้วิชามังคัม วิชาเลือกเสรี อยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา โดยระบุจุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษาซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับค่านิยมและจริยธรรม ดังนี้

จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม พัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมของศาสนา

2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้

3. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรม และคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

จุดประสงค์กลุ่มวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิต โครงสร้างและรูปแบบการอยู่ร่วมกันในสังคม กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และการปกครอง และศาสนากับการดำรงชีวิต

2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของสังคม สามารถแก้ปัญหาและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยใช้เหตุผล กระบวนการกลุ่ม และวิธีการที่หลากหลาย

3. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของวิทยาการ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรม และคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งมั่นในการทำประโยชน์ให้กับสังคม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

วิชาานหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

ด้านค่านิยมและจริยธรรมอยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา

เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่วางไว้ หลักสูตรจึงกำหนดให้กลุ่มวิชาสังคมศึกษามีวิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก และวิชาเลือกเสรี ค่านค่านิยมและจริยธรรม ดังต่อไปนี้

วิชาบังคับเลือกชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	วิชาเลือกเสรีชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
1. วิชา ส 017 จริยธรรมกับบุคคล	1. ส 015 จริยธรรม 2. ส 021 ชีวิตและงานของบุคคลตัวอย่าง

วิชาบังคับแกนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	วิชาเลือกเสรีชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
1. ส 401 สังคมศึกษา 2. ส 402 สังคมศึกษา 3. ส 605 สังคมศึกษา	1. ส 027 ประวัตินักคิดที่สำคัญของโลก 2. ส 0210 ประวัติสังคมและวัฒนธรรมไทย 3. ส 041 ศาสนาสากล 4. ส 048 พระพุทธศาสนา 5. ส 049 พระพุทธศาสนา 6. ส 0410 พระพุทธศาสนา 7. ส 0411 พระพุทธศาสนา 8. ส 0412 พระพุทธศาสนา 9. ส 0413 พระพุทธศาสนา

คำอธิบายรายวิชา

เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรกลุ่มวิชาสังคมศึกษาได้กำหนดจุดประสงค์ที่ผู้อ่านควรตระหนัก เสริมสร้างสนับสนุนเยาวชนไทยให้มีค่านิยมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสังคมศึกษา อันมีวิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก และวิชาเลือกเสรี ดังกล่าวมาแล้ว หลักสูตรจึงกำหนดคำอธิบายรายวิชาเพื่อเป็นแนวในการเตรียมเนื้อหาสาระในการสอนนักเรียนให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา และจุดหมายของหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็จะต้องช่วยกันคำอธิบายรายวิชาบางวิชาของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังต่อไปนี้

วิชา ส ๐17 จริยธรรมกับบุคคล

ศึกษาชีวิตและงานของบุคคลที่ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม สร้างสรรค์ ความเจริญให้กับท้องถิ่น สังคม และประเทศ วิเคราะห์คุณธรรม แนวทางปฏิบัติและแนวคิดของบุคคลเหล่านั้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง ท้องถิ่น ประเทศชาติ เพื่อให้เห็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติที่ดี เห็นคุณค่าในการฝึกคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สามารถเลือกแนวทางในการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในอันที่จะพัฒนาตนเอง ท้องถิ่นและประเทศชาติ

วิชา ส ๐15 จริยธรรม

ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ควรยึดถือของการปฏิบัติตนต่อกฎหมาย บ้านเมือง บิดามารดา ครู ผู้อาวุโส และเพื่อน มารยาทส่วนตนตามหลักศาสนาอิสลาม และมารยาทในสังคม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและประพฤติปฏิบัติตนเป็นมุสลิมที่ดี

ส 021 ชีวิตและงานของบุคคลตัวอย่าง

ศึกษาชีวิต ผลงานและแนวคิดของบุคคลสำคัญที่มีคุณค่า มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคม หรือความเป็นอยู่ของมนุษย์ทั้งในระดับชาติและโลก เพื่อให้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต วิธีการทำงานและผลงานของบุคคล เหล่านั้น ชำบชึ้งในแนวคิดและผลงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติ เห็น แนวทางในการพัฒนาตนเอง

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิชา ส 401 สังคมศึกษา

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสังคมในเรื่องความหมาย โครงสร้าง และ การจัดระเบียบทางสังคม

ศึกษาสังคมไทย ปัญหา การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของสังคม ศึกษา ศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ในเรื่อง หลักธรรม และความสอดคล้องของหลักธรรม เพื่อให้มีความ เข้าใจในสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน และการ ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

วิชา ส 402 สังคมศึกษา

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในเรื่อง รัฐ ความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐกับพลเมือง และระบบการปกครองที่สำคัญ

ศึกษาพัฒนาการทางการเมืองการปกครองของไทย ในระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย กฎหมายกับชีวิตประจำวัน หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

เพื่อให้มีความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครอง และบทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่มคอ.รัฐ ปฏิบัติตามกฎหมายและบทบาทหน้าที่ของตน และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

วิชา ส 605 สังคมศึกษา

ศึกษาตัวอย่างเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งของไทยและต่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม หรือเศรษฐกิจ หรือการเมือง การปกครองโดยชี้ให้เห็นเหตุวิชีหรือกระบวนการในการแก้ปัญหา ค่ายหลักจริยธรรมและคุณธรรม หรืออิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาการที่มีต่อการใช้ชีวิตหรือความร่วมมือพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อให้มีความเข้าใจในสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา เห็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม เห็นคุณค่าในความคิด ความพยายาม ของบรรพบุรุษในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม และเห็นความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องพัฒนาตนเอง และร่วมมือกับพัฒนาสังคม

กิจกรรมในหลักสูตร เพื่อพัฒนาค่านิยมและจริยธรรม

กิจกรรมที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึงการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัด โดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

กิจกรรมจึงเป็นเครื่องมือช่วยการพัฒนาสติปัญญา และลักษณะนิสัยอันดีงามแก่ผู้เรียน เพื่อการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสืบไปในภายภาคหน้า การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดประโยชน์ค่านิยมและจริยธรรมแก่ผู้เรียนหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ได้ค้นพบความสนใจ และความถนัดที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง
2. ได้ค้นพบว่าตนเหมาะสมกับบทบาทใดในกลุ่ม และยอมรับในบทบาทนั้น
3. ทำให้รักและผูกพันกับโรงเรียน รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
4. มีนิสัยที่ดีของการอยู่ในสังคม เช่น การยอมรับผู้อื่น ความอดทน การถนอมน้ำใจกัน เป็นต้น

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรได้กำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมภาคเรียนละ 5 คาบต่อสัปดาห์ โดยแยกประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งเป็น
 - (1) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์
1 คาบต่อสัปดาห์ ต่อภาค
 - (2) กิจกรรมอื่น ๆ 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค
2. กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้
1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม
ดังนี้

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรม
ในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค
2. กิจกรรมแนะแนว และ/หรือ กิจกรรมแก้ปัญา และ/หรือ กิจกรรมพัฒนา
การเรียนรู้ 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ
2. เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้
3. เพื่อเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ให้ความรับผิดชอบ
ความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จัก
ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

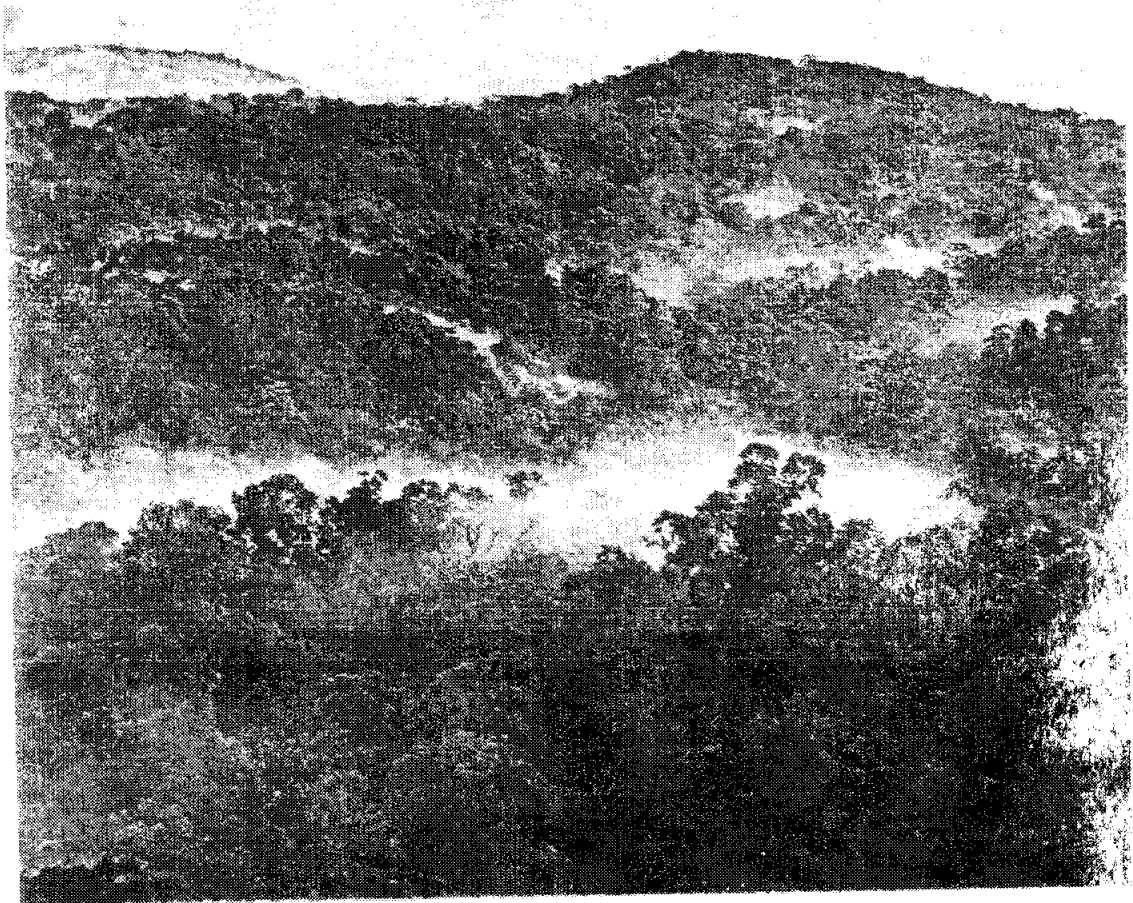
4. เพื่อให้ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ
เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2532 โดยให้เหตุผลว่า

"เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายหลักที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทยให้มีความ
ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใส
ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การดำรงส่งเสริม
เอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ตลอดจนความเป็นเอกราชความมั่นคงของชาติ เพื่อเป็น
การสนองนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา" (กรมวิชาการ
2533, 1-2)

สรุป

ในหลักสูตรทุกยุคทุกสมัยของประเทศไทย ได้ผนวกเรื่องการพัฒนาค่านิยม และจริยธรรมไว้มาก่อน ทั้งนี้อาจใช้ชื่อแตกต่างกันออกไปในส่วนที่เป็นชื่อวิชา แต่จุดหมายที่แท้จริง ก็คือต้องการสร้างพลเมืองดี มีคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่สังคมต้องการ ไม่ขัดต่อการพัฒนาชาติบ้านเมือง การนำหลักสูตรสู่การสอน และการจัดกิจกรรม จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและครูเป็นสำคัญ

ครูบาอาจารย์ คือผู้นำฝ่ายวิญญาน ของกุกุมุตรที่เติบโตขึ้นมาในโลกนี้ การที่วิญญานจะเดินไปถูกทาง หรือมีใจสูงใจต่ำ เป็นสิ่งที่มิได้ยาก เป็นสิ่งที่สลับมีพิชิตของมาก และต้องอบรมนาน ฉะนั้นจึงต้องมีบุคคลประเภทหนึ่งในโลกนี้ เพื่อรับภาระอันนี้ และเราเรียกกันว่าครูบาอาจารย์ อาจารย์ต้อง ออกก้านอกทนเป็นพิเศษและเอาใจใส่สอดส่องเป็นพิเศษ จึงจะสามารถปลุกฝังความสูงทางวิญญาน ลงไปในจิตของศิษย์ได้สำเร็จ นั่นแหละคือเมตตาของอาจารย์ อาจารย์ต้องทำการศึกษาและอบรม ตนเองให้มากเป็นพิเศษอยู่เสมอ จึงมีอะไรเพียงพอที่จะปลุกฝังให้เกิดขึ้น

ท่านพุทธทาสภิกขุ